

POROČILA

POROČILO O DELU ETNOGRAFSKE SKUPINE POKRAJINSKEGA MUZEJA V MARIBORU V LETU 1954

Tončica Urbas

Zgledu slovenskega Etnografskega muzeja v Ljubljani in Mestnega muzeja v Celju je končno sledil v lanskem letu tudi Pokrajinski muzej v Mariboru, ki je prvikrat organiziral etnografsko skupino za sistematično proučevanje terena.

Območje Pokrajinskega muzeja je, kakor je znano, dokaj veliko, saj obsega celotno Pomurje in Podravje, izvzemši teritorij ptujskega okraja, ki sodi v pristojnost Mestnega muzeja v Ptuj. Skoraj vsi posamezni predeli tega območja pa hranijo svojevrstne etnografske značilnosti, med katerimi se skriva tudi več etnografskih redkosti. Zato se je bilo nekoliko teže odločiti pri izbiri tistega terena, na katerem naj bi začel muzej s sistematičnim raziskovanjem. Končno smo se odločili, da bomo priskočili na pomoč muzeju v Murski Soboti, ki se, kot je znano, šele pripravlja oziroma ustanavlja. Pomoč bi naj bila predvsem v obliki zbiranja etnografskih predmetov za bodoči muzej in v obliki nabiranja ilustrativnega in tehniško-dokumentarnega gradiva iz posameznih panog prekmurske ljudske kulture.

Ob znatni podpori Sveta za prosveto in kulturo v Murski Soboti, ki je za akcijo pokazal vsestransko razumevanje, je bilo mogoče, da je ekipa odpotovala dne 15. julija 1954 na Dolinsko. Skupina je štela šest članov. Razdelitev dela pa je bila takale: vodja ekipe je bila podpisana, ki je prevzela obenem zbiranje podatkov o ljudskem stavbarstvu in gospodarstvu (poljedelstvo, živinoreja). Za tehniško in umetniško risanje se je zavzel akad. slikar, prof. Mežan iz Ptuja; gradivo s področja ljudske umetnosti in popis hišnega inventarja z notranjo opremo hiše je prevzela absol. etnol. Vlasta Beranova, ki je hkrati zbirala podatke o socialnih odnosih na vasi; ljudsko nošo, obrt z zbirnim gospodarstvom in drugimi načini preživljanja pa je proučevala abs. etnol. Pavla Gumilarjeva. — Studiju duhovne kulture sta se posvetili tovarišici Jagodic Marija, kustos Etnografskega muzeja v Ljubljani, ki je zbirala gradivo o ljudskem izročilu (ljudska pesem, pripovedništvo, uroki, vraže ipd.) in prof. slavist. Urbas Marija iz Ptuja, ki je zapisovala običaje, posebnosti ljudskega jezika in nekatere manjše dopolnitve o ljudski prehrani.

Skupina je imela v Prekmurju dvoje središč: najprej v Lipovcih in nato v Turnišču. Terensko delo je zajelo vasi okoli obeh središč in naselij med obema središčema (Lipovci, Gančani, Beltinci, Bakovci, Izakovci, Melinci, Turnišče, Filovci, Strehovci in Nedelica). V 20 dneh, ki so jih člani prebili na terenu, je ekipa nabrala skupaj 10 zvezkov gradiva, ki so posebno obsežni z gradivom iz materialne kulture, nadalje je napravila okoli 150 fotoposnetkov, prof. Mežan pa je v tem času izdelal 18 akvarelov in preko 100 perorisb in tlorisov prekmur-

skih hiš in ostalih poslopij. Vrh tega so člani ekipe posvetili mnogo pozornosti zbiranju predmetov za bodoči prekmurski muzej, katerih spisek so nato dostavili OLOju v Murski Soboti, ki je prevzel nadaljnjo skrb za prevoz predmetov s terena v mesto. Poleg tega pa so še naročili pri pletarjih in lončarjih več kompletnih zbirk prekmurskih lončarskih izdelkov in pletenih naprav ter ribiških pripomočkov. Zbirke bodo poleg prekmurskega muzeja dobrodošle tudi muzeju v Mariboru, ki doslej ni imel nekaterih ali vsaj ne kompletnih kolekcij prekmurske keramike, prekmurskeh košev in košar ter ribiških naprav.

V dogovoru s SPK v Murski Soboti bo prejel duplikate nekaterih izdelkov kot so fotokopije, risbe in slike ter pretipkane zapiske Svet v Murski Soboti za svoj bodoči muzej. Tudi kopije teh risb je vzorno izdelal prof. Mežan, medtem ko bodo zapiski dokončno pretipkani ter opremljeni s fototeko šele v prihodnjih mesecih.

Ekipa je ostala na terenu skupaj 20 dni. Zaradi pomanjkanja zadostnih denarnih sredstev je ni kazalo pomnožiti, čeprav so bili posebno nekateri člani, n. pr. risar oziroma slikar preobremenjeni z delom; prav tako tudi ni kazalo podaljšati delovnih dni na terenu.

Kljub temu, da je delo trajalo razmeroma kratek čas, je dalo zadovoljive rezultate, saj so člani skupine nabrali kar lepo število podatkov z vseh področij ljudske kulture, obenem pa odkrili precej novih izrazov in besed prekmurskega ljudskega jezika. — Ker je bilo delo te ekipe prvo na tem območju, je razumljivo, da je imela akcija bolj ali manj poskusni značaj, a je vendarle nudila dober vpogled v pestro bogastvo prekmurske etnografije, ki je v bodoče nikakor ne smemo več zanemarjati. Zato bi bilo nujno, da se terensko raziskovanje v Prekmurju nadaljuje in s tem dopolni gradivo, ki ga je prineslo lansko delo, istočasno pa s tem tudi pospeši prireditev novih muzejskih zbirk v Murski Soboti.

Pokrajinski muzej v Mariboru upa, da bodo večja proračunska sredstva v prihodnjem letu omogočila izvedbo takih načrtov. Morda bi muzeju priskočil v bodoče na pomoč še etnološki seminar ljubljanske univerze; ta bi mogel poskrbeti predvsem za ljudi, s katerimi bi pomnožili število članov terenske ekipe. Ob ustreznih finančnih sredstvih bi le-ta nujno potrebovala v bodoče še najmanj enega do dva tehnična risarja in enega fotografa. Delovne izkušnje lanske ekipe so namreč pokazale, da sta en risar in en fotograf amater le s težavo mogla obvladati ves številni inventar in pojave, ki jih je obilo prav tu na prekmurskih tleh.

Résumé

COMPTE-RENDU DE L'ÉQUIPE ETHNOGRAPHIQUE DU MUSÉE PROVINCIAL DE MARIBOR POUR L'ANNÉE 1954

L'auteur donne un compte-rendu sur les résultats obtenus lors d'une visite de 20 jours au Prekmurje, en juillet 1954, destinée à collectionner des matériaux ethnographiques et entreprise par le Musée Provincial de Maribor. Les matériaux représentent une contribution importante à la section ethnographique du Musée Local de Murska Sobota, qu'on est en train d'organiser.